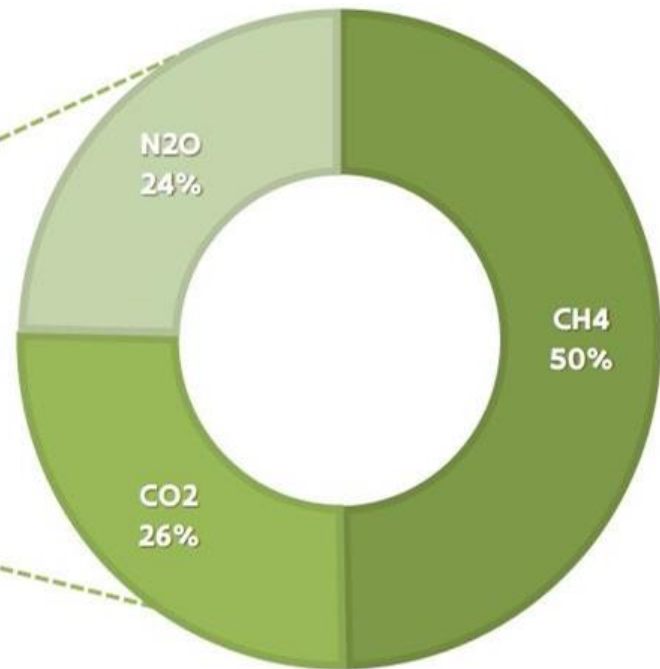
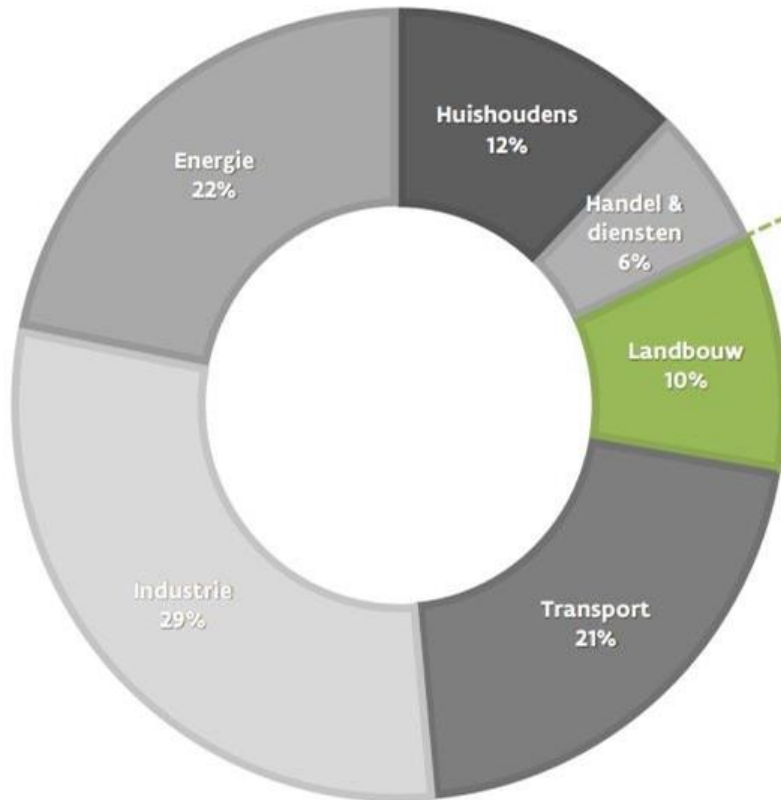

**Commissie Klimaat
Vlaams Parlement
1 juli 2022
BBL - Landbouw & voeding
Ineke Maes**

1. Spanningsveld:
engagement - afstand tot doel
2. Wat is nodig en waarom?
3. Huidige momentum = kans

Broeikasgasemissies Vlaanderen huidig cijfer VMM rapport 2021 over 2018

6% veeteelt

4% akkerbouw, tuinbouw, andere

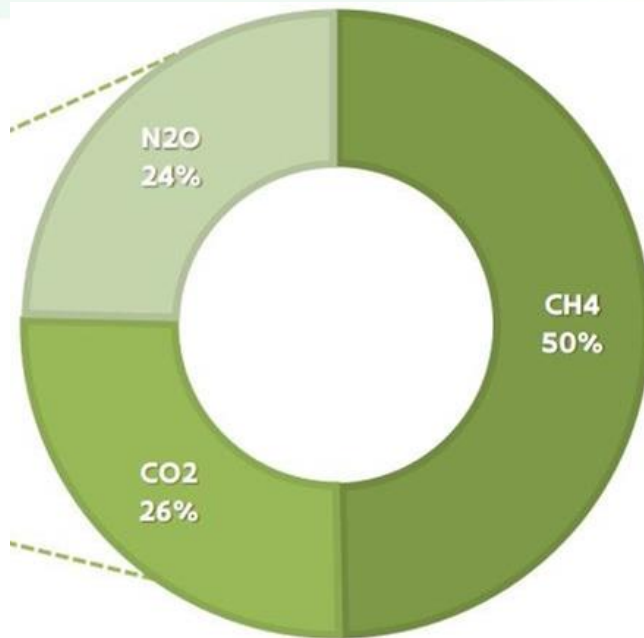
BKG-emissies landbouw VL verdeling huidige 7,5 MT CO₂eq

N₂O - lachgas

- mestverwerking
- mestopslag
- microbiologische activiteit landbouwgronden

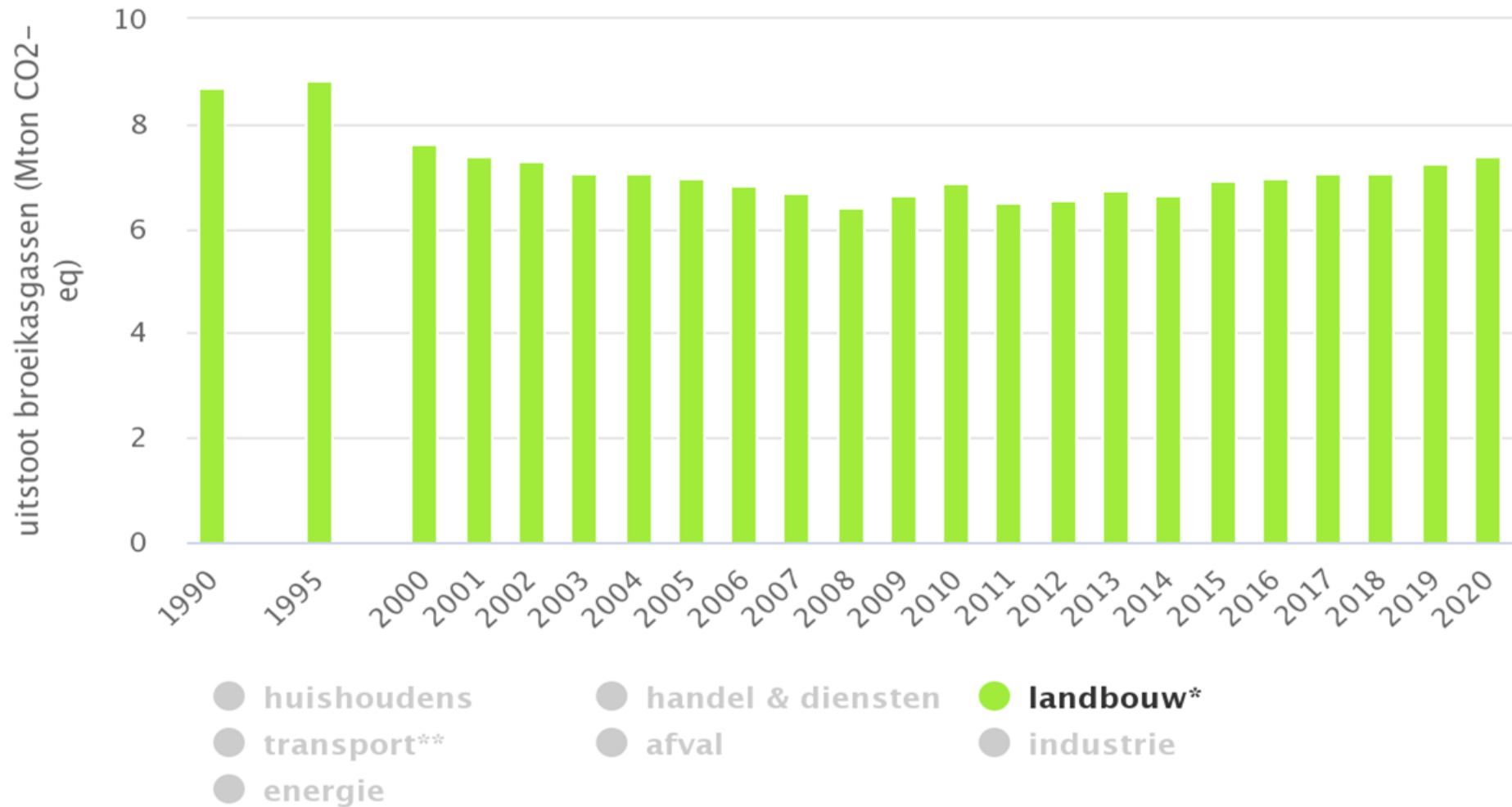
CO₂ - koolstofdioxide, stock gas

- verwarming serres 50%
- klimatisatie o.a. stallen
- brandstof tractoren & machines
- energetische emissies beperkt vs andere sectoren

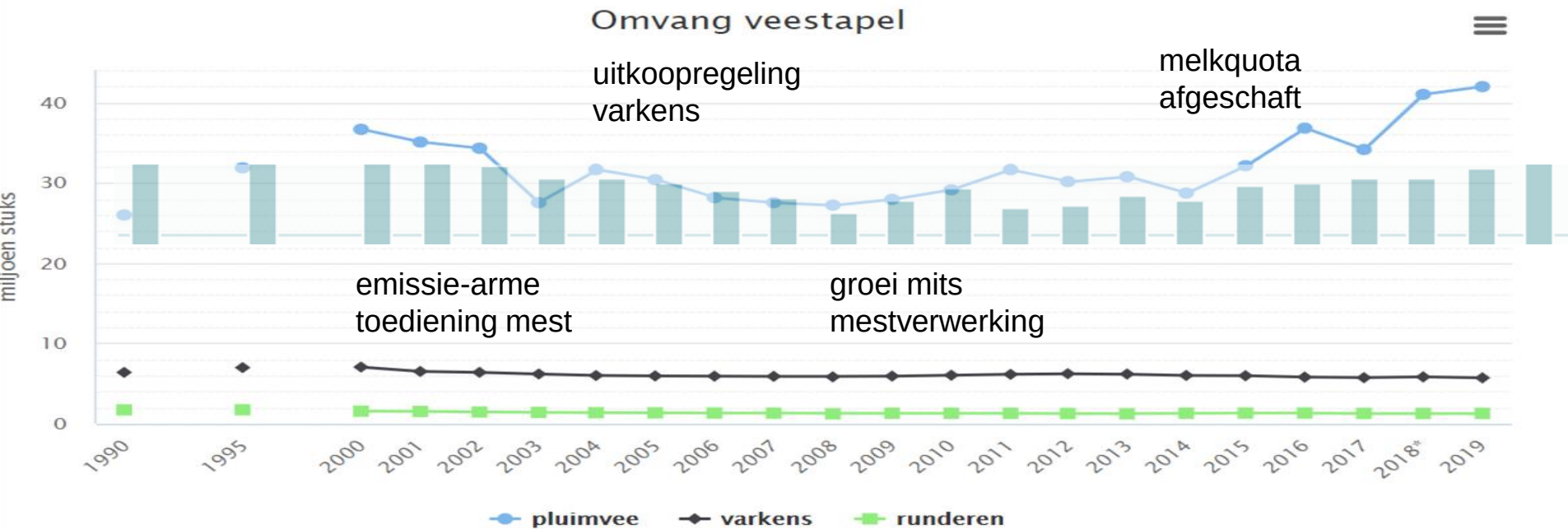

CH₄ - methaan - flow gas

- vertering herkauwers 70%
- mestopslag & verwerking 30%

tendens BKG ~ tendens aantal dieren

Divers landbouwsysteem binnen de
milieugebruiksruimte met gezonde en
voldoende voeding voor iedereen,
met respect voor correct inkomen voor de
landbouwer.

Milieugebruiksruimte

- Kader voor de economische activiteit
- Niet te overschrijden = doel dus daartoe
- Aantal GVE te bepalen dat er binnen past → breed milieukundig en potentieel qua voordelen (uit: Oplossingsrichtingen -> SALV)
 - Weerbaarder systeem, minder afhankelijkheid
 - Vlees wordt kwaliteitsvol luxeproduct dat reststromen verwaardt
 - Allerlei gezondheidsvoordelen, algemeen belang, minder hinder
 - Meer landbouwgrond vrij voor plantaardige menselijke voeding
 - Meer landbouwgrond vrij voor grasland, koolstofopslag
 - Minder transporten, minder voeder gelinkt met ontbossing
 - Meer dierenwelzijn
 - Meer welzijn en waardering boer en sector
 - Lange termijnperspectief is gegarandeerd: rechtszekerheid
 - Geen juridische afstraffing en bijhorende kosten

Divers landbouwsysteem

- Divers landbouwlandschap is in zijn geheel **robuuster**
- Samenwerking en verbreding op verschillende vlakken nodig zodat ook individuele bedrijven robuuster
 - > **spectrum kan breed zijn** binnen milieugebruiksruimte !
 - > geen niet-duurzame **investeringen en uitbreiding** meer
 - > meer wisselwerking en samenwerking bedrijven
- Lokale productie en export ~grenzen milieugebruiksruimte
- Shift nodig heel landbouwlandschap richting minder fossiel-afhankelijk

aanpassing vraag via eiwittransitie : Green deal eiwitshift en eiwitstrategie

- aanpassing aanbod via meer kringlooplandbouw
- meer duurzame productiemethoden
- minder voedselverspilling: geef het actieplan een budget
- inzetten op bovengrondse en ondergrondse CO₂-opslag en LT berging
- landbouw en landschapsbeheer verenigen in verdienmodel landbouwer
- algemeen belang / "het goede van de samenleving" - niet ten behoeve van bedrijven / finet of hinder AB

Precaire wisselwerking landbouw & klimaat

Fysische & maatschappelijke gevolgen
klimaatopwarming groot,
ook voor landbouwsector zelf !

Aanpak?

IPCC, 2021

Urgente, drastische actie nodig voor beperking tot +1,5°C

Komende paar jaren cruciaal

Reducing human-caused methane emissions is one of the most cost-effective strategies to rapidly reduce the rate of warming and contribute significantly to global efforts to limit temperature rise to 1.5°C.

De mythe rond methaan: 'geen impact'

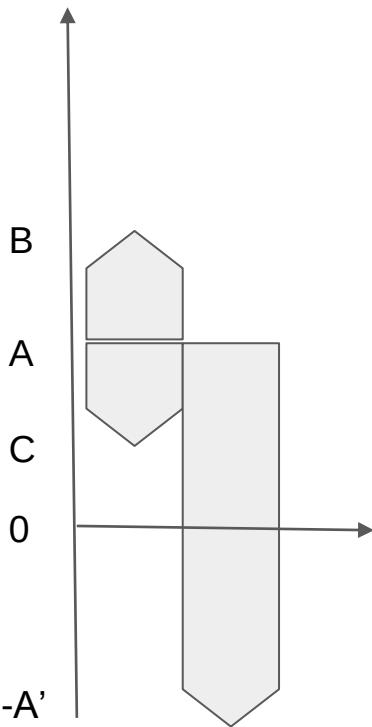
CO₂: 100-en jaren

<

>

CH₄: 12 à 14 jaar - mechanisme:

CH₄ emissie

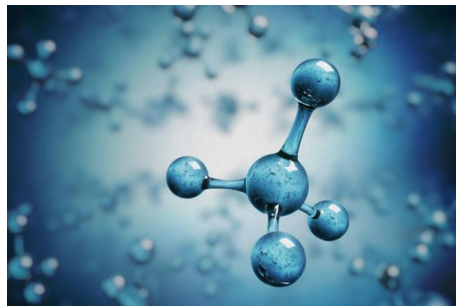
Emissieniveau A = Bijdrage A aan de opwarming; slechts 0 als volledig gecompenseerd door koolstofvastlegging ter grootte van A
 Bij stabiel emissieniveau A vergroot de opwarming niet verder
 Dwz als 12 jaar de in & out continu gelijk blijven

Emissieniveau B, B groter dan A

Bij de toename van A naar B draagt die stijging wel degelijk bij aan de toename van de klimaatopwarming **Huidige situatie - >mythe klopt niet**

Emissieniveau C, C kleiner dan A

Bij de afname van C naar A draagt die daling wel degelijk bij aan de afname

Vlaamse Engagements

- VEKP 2021-2030
 - **Fit for 55: Europees kader reductie klimaatimpact**
 - EC kritisch: Beleidsniveaus versterken beslissingen niet
 - Landbouw: enterisch > energetisch aandeel →
 - Methane Pledge
- + 7% op 4 jaar tijd , doel is daardoor -27%**
- VL: voedselbeleid met aandacht voor **eiwittransitie**, voedselverspilling, rol overheid & onderwijs

1. Spanningsveld
engagement - afstand tot doel
2. **Welk engagement is nodig en waarom?**
3. Het huidige momentum is een kans

CH4: technische innovatie die de nood niet lenigt Geen doortastend volumebeleid

Tijd om

De landbouwer centraal te stellen !

Onderzoek en beleid ~ verwerven landbouwinkomen zonder de
milieu- en klimaat gebruiksruimte toenemend te overschrijden

N2O - geen doortastend volumebeleid dierlijke mest, blijvend te hoge N-residu's bodems

- Lachgasuitstoot gaat gepaard met
 - bemesting zelf
 - bodems met te hoog N-gehalte: verhoogde lachgasuitstoot
- MAP6+ ?
- Onzeker wat MAP7 brengt
- Geen goede waterkwaliteit, alle publieke middelen en complexe regelgeving ten spijt terwijl KRW bindende wetgeving is

Tijd om

bodem- én waterkwaliteit centraal te stellen
ketenpartners verantwoordelijkheid te geven
teeltenatlas en bodempaspoort te benutten

Geen focus, versnipperde inzet publieke middelen

VLAM: publiciteit voor dierlijke
eiwitproducten, bv. vlees
Zoogkoeienpremie GLB

Onderzoek verfijning werking
voederadditief CH₄

Export beschouwen als een
plicht - Elders monden voeden
boven de gezondheid van de VL
bevolking stellen (fijnstof,
natuur nabijheid,
voedselpatroon, AB resistentie)

Eiwittransitie richting minder
consumptie en
nieuw/plantaardig eiwit

Onderzoek naar alternatieve
verdienmodellen, rol boer in
landschapsbeheer,
'crisisbeheersing' inzake milieu,
klimaat en biodiversiteit

Doortastend staatsmanschap
dat integrale oplossingen
budgetefficiënt inzet en het
algemeen belang dient

Naast mitigatie, ook adaptatieplan nodig

- **Waterbeheer** meer klimaatadaptief:
 - Hervorm het drainagebeleid en inventariseer drainage
 - Vernatting en infiltratie bevorderen
 - Bescherm grondwater
 - Natte landbouw **paludicultuur**
 - **Teeltenatlas**
 - Vergroten areaal **biodiversiteit** op landbouwgrond (bv. hagen)
 - Bestudeer en stimuleer bodemgezondheid via **bodempaspoort**
 - Verhoog **koolstofgehalte** bodems
 - **Stop erosie** en modderstromen
 - Richt een commissie **integraal bodembeleid** op
 - Eiwittransitie: kansen ^ **leguminosen** in < - >
rotaties - minder mest
- Zie bundeling 30 klimaatadaptieve maatregelen
publicatie BBL, WWF, NP

Doeltoestand landbouwsector

- grote BKG bron
- koolstofopslagmogelijkheid
 - groot potentieel
 - geleidelijk
 - AE & MAP

→ evolutie naar doelsituatie:

Uitstoot landbouw = of < opslag door landbouw

1. Spanningsveld engagement - doelafstand
2. Welk engagement is nodig en waarom?
3. **Het huidige momentum vormt een kans**

Welke richting uit? Europa gidst

- **EU Habitatrichtlijn**

Voorzie met de PAS meerdere problematieken van een LT oplossing

- **EU GLB -> VL GLB**

Uitgebreide eis tot aanpassing Vlaams landbouwbeleid: te benutten KANS

- 9. The Commission has **strong doubts** about the effective contribution of the Plan to *the general objective (...) and climate action, and considers that significant improvements of the Plan are required.*
- 10. (...) The Commission considers that the Plan does not sufficiently address the emissions resulting from livestock production. (...)

- **EU Nitraatrichtlijn & Kaderrichtlijn water**

- MAP7
- SGBP
- Risico 'juridische onvoldoende' en consequenties
- Vergunningenstop omwille van niet voldoen aan KRW?

Welke richting uit? Europa gidst

- **Farm to fork**
 - Link met risicoprofiel gebruikte pesticiden en reductie
- **2030 Biodiversity Strategy**
- **LULUCF regulation**
 - tegen 2030 is alle LU uitstoot gecompenseerd door vastlegging
- **Koolstof op geïmporteerde producten**
 - o.a. belangrijk voor import kunstmest
- **One health beleid**
 - Aandacht voor antibioticaresistentie
 - Aandacht voor link zoönosen - menselijke activiteit dichtbij vee
- **Bodemstrategie**

Anderzijds: handelsakkoorden, kleiner budget GLB

5 beleidsaanbevelingen i.k.v. klimaat

1. Coherente visie landbouwsector 2050 met bijzondere aandacht voor de rundveehouderij waarin landbouwer centraal staat en die sturend is in andere dossiers
2. Verlaat het model van schaalvergroting en creëer een kader voor landbouwers die meer grondgebonden en agro ecologisch willen werken
3. Erken landbouwer als landschapsbeheerder en begeleid landbouwer richting nieuwe verdienmodellen die ook biodiversiteit ten goede komen
4. Zet klimaatadaptatie centraal in landbouwbeleid o.a. via klimaatadaptief waterbeheer, teeltenatlas en bodempaspoort
5. Verbind landbouwbeleid en voedselbeleid duidelijk, in het bijzonder mbt eiwittransitie, voedselverlies en verantwoordelijkheid van de ketenpartners

We staan op een kruispunt

De toekomst van volgende generaties, zowel landbouwers als algemene bevolking, steunt op

- kennis - check
- doortastend beleid - **urgent**

**Dank voor de kans onze
visie mee te geven**